E VITT EMANUELE

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
69
8 G
8
69. 8. G. 8
Digitized by Google

ANDREAE VVESALII BRVXELLENSIS,

SCHOLAE MEDICORVM Patauinę profeſſoris publici,

EPISTOLA, DOCENS

venam axillarem dextri cubiti in dolore laterali ſecandam: & melancholicum ſuccum ex venæ portæ ramis ad ſedem pertinentibus, purgari.

IN LABORE

DIES NOCTESQVE

MEO VIGILO.

APVD COMINVM DE TRIDINO
MONTISFERRATI, ANNO
M. D. XXXXIIII.

EPISTOLA AD CANDIDVM LECTOREM.

Explorata ſalus miſeris mortalibus adſum,
Rapta licet plagio, vel fugitiua ferar,
Scilicet inuidiæ primùm deterruit atrox
Tempeſtas, quid enim non premere illa ſolet?
At domino tandem nolente repagula rupi,
Nolente inuidia, publica facta legar.
Tu modo frugiferū Philómuſe capeſſe laborē,
Conatusq; hilari ſuſcipe fronte pios.
Creſcentes vegeta, at penitus ne deſpice vires,
Poſt tenues orſus quæ meliora dabunt.

ORNATISSIMO CLARISSIMO'QVE VIRO NIcolao Florenati, Inuictiſſimi Caroli Ceſaris Medico peritiſſimo, Domino ſuo plurimum colendo, Andreas VVeſalius Bruxellenſis. S.D.

DVOBVS nominibus, Patrone in primis obſeruande, ſuperiores tuæ literæ, plurimū me recrearunt: tum quòd tabulas ī ſtudioſorū vſum à me ęditas, Cæſareę Maieſtati cęteriſcꝫ p̃ſtantiſſimis viris, vnicè ꝓbari ſignificas: tum quia ꝑgratum tibi fore polliceris, ſi lineas ad marginē venæ cauæ de vena in laterali dolore ſecāda, & ad finē lateris venę portę, de melancholici ſucci ꝑ hæmorrhoides purgatione aſſcriptas, diffuſius explicare contendā. A pleriſcꝫ enim q̄d in illis ſentiam, parū perpendi arbitraris, remcꝫ cenſes dignam quæ fuſiori oratione explicata rationumcꝫ p̃ſidio firmata, ſtudioſis legenda exhibeatur. Neſcio ſanè, vtrū ex animi ſentētia magis, an iucūdius in vita obtingere quicquā poterat, quā illud à me expeti, quo erga te gratior aliquādo videri poſſem; idcꝫ propterea, quòd tu vnus ex

omnib.ſemꝑ extitiſti, cui non ſolum q̄cunq;
in me vel eruditionis,vel cuiuſuis alterius ac
ceſſionis argumenta extant,accepta ferre de-
beam, verumetiã quòd ea eſt tuorũ erga me
meritorum magnitudo, vt ſi quis accepti ex-
penſiq; inter nos rationẽ preſſius cuncta ani
maduertẽs inire velit,meum è diario tuo no-
men haud facilè expunctũ iri aliquando exi-
ſtimet,ac parẽtis potius quàm amici loco du-
cendum te mihi cenſere queat. At rurſus ex-
crucior,id mihi à te oneris potiſſimũ iniungi,
cui neutiquam par eſſe poſſim: aut ſi fortè ꝓ
ingenij vires poſſim, nunc ea certè impendẽt
tempora,vt hoc q̄cquid eſt, tacitus apud me
p̃mere, quàm publicè (quod hodie plurimis
vſu venit)aliorũ conuicijs me nouis parado-
xis exponere præoptarim. Noſti nãq; quàm
apertis verborũ diſſidijs, inflãmato ſtudio,
& cõtentionum machinis eruditiſſimi quiq;,
de vena in laterali dolore incidẽda inter ſe di
gladiẽt.adeò vt pauci alicuius nominis me-
dici reperiantur,qui hac de re qualecunq; ſui
ingenij ſpecimen edere nõ ſint aggreſſi, atro
ciſſimas in ſe aduerſariorũ criminationes gra
uiſſimasq; inuidiæ tempeſtates concitãtes. Vt
interim p̃teream rabulas iſtos noua omnia
reſpuentes,qui quum ſemel imbibitam hære-

ſim tueri ſtudent, maximis iniurijs contume
lijsq; illos laceſſunt, qui e directò lateris affe-
cti venã ſecandã arbitrantur. Nondum opi-
nor animo tuo excidiſſe, quod iampridẽ de
Louanienſib. medicis ſcripſi, inter quos quẽ-
dam ſuo iudicio probè doctum, & neſcio ob
quas diuitias mire ſibi placentẽ, Manardum,
Fuſchium, Curtium & Briſottũ medicorum
Lutheranos in frequẽtiſſimo eruditiſſimorũ
virorum conſeſſu appellare nõ puduit: quòd
illorũ autoritate in publicis diſputationibus
fretus, cõtra ipſius de vena ſecãda placitum,
acrius fortè inſtarẽ. Exiſtimabat quidem vir
pius, priſtinam Hippocratis medendi ratio-
nẽ, à vetere inſcitia barbarieq; ſummis cona-
tibus, ac ſubinde non mediocri familiaris rei
diſpendio, vindicantes, tãquã medicinæ Lu-
theranos, alijs atq; alijs iniurię plenis nomini
bus irridendos: quippe qui cũ ſapere ſibi ſo-
li videretur, inſolito animi faſtu turgidus, reli
quos prę ſe aſpernari, quumq; aliud verè non
poſſet, hereſim neſcio quam alijs obijcere ſo-
let. deinde ne nos quoq; Candidati, eiuſmodi
peſtifera tabe inficeremur, conſuetis ſuis, hoc
eſt, barbaris, ac ex vulgi fæce cõquiſitis voci-
bus vtẽdum eſſe, impudentiſſimè occlamare
conſueuit. Sed quid is, atque non diſſimiles

grylli obgruniât, flocci (vt ſubinde hortatus es)pendo. Quid vero elegâtisſimus doctisſimorum Pariſienſium medicorum cœtus, pręceptorũ meorũ, qd Manardi ac Briſotti manes, quid Fuſchius, Curtius, Hubertus Barlandus, viri noſtra ætate celeberrimi obijcerent, grauiter mihi perpendendum duco. qui tantis ſudoribus & indefeſſis ſtudijs, veram Hippocratis & Galeni de vena in pleuritide ſecãda ſententiã tueri, & à profundiſſimis tenebris in lucẽ reuocare iam diu ſtudent: pręter alios Europę peritisſimos viros, vno ore in illorũ ſententiã deſcendentes. Malè profectò mihi conſultũ optarem, ſi illorum criminationibus me darem, quos tanquã numina & deos quoſdã colendos eſſe ſemper iudicaui. Nam ſi Icari more, pennis parum fixis, velut in artis operibus rebuſq; tractãdis modicè verſatus, nouũ de vena in laterali morbo incidenda, dogma inueherẽ, hinc quidam ſycophantiarum aculeos intẽtarent, illinc alij, nulla rei habita ratione ilico maledicẽdi ſtudio nati, virulẽto linguę ſpiculo me confoderent. Quę licet contemnẽda videantur, animumq; ingenuũ à pręclaro inſtituto reuocare neutiquam debeant, incõmodaturum tamẽ illis me ſcio, qui magnis lucubrationibus

congeſta hac de re volumina, adhuc in mani bus ſeruant, nonumq́ (vt Flaccus hortatur) premunt in annum. His enim aut in me cõ futando nouum faceſſerem negocium: aut ſi fortè in meã deſcenderent ſententiã, iam ope rã oleumq́ luſiſſent. Memini iampridẽ Bar lãdi iuſtũ volumen in Louanienſ. modicos. me legiſſe, quod Ioanni Guinterio viro eru ditisſimo literatisſimoq́ cõmunicatũ ab ipſo autore erat. Verum id ob denegatã typogra phorũ operam (quemadmodum in poſterio ri aduerſus Fuſchiũ raræ eruditionis virum apologia, Brachelius falſo iocatur) hactenus minimè latuiſſe mihi perſuadeo, pręſertim quũ autographũ ipſum exemplar Pariſinos typographos obnixè ſummòq́ ſtudio expeti uiſſe cognorim. Proximus huic eſt Curtius, acerrimi iudicij vir, quẽ diu promiſſum com mentarium de ſecanda in internis inflãma tionibus vena, editurum non ignoramus. Oſtẽdit enim mihi ante menſes aliquot, cum partim ipſius cauſa, partim animi recreandi gratia Bononiam conceſſiſſem, ipſumq́ pro lixè ac familiariter conueniſſem, tres eius com mentarij impreſſos codices. Cur verò hacte nus reliqui non fuerint ſubſecuti, vehemẽter demiror. Hęc mihi crede, quominus, quod tã

toperè ſuades aggredior, nõ immerito me grauiter abſterrẽt, atq; intra ſepta cõtinent. Cæterũ ne vel omnino tã honeſtę afflagitationi deeſſe diutius, vel tua in me beneficia parum agnoſcere videar, nactus nũc à publicis prælectionibus nõ nihil ocijquàm libẽtiſſimè ad te priuatim, quid hac de re ſentiã, diſuſius quidẽ (ſed curſim & tumultuariè) perſcribã: donec per ætatem aliquãdo, rerumq; vſum, publico certamini me cõmittere ſuſtinebo. quãuis alioqui res ſit ferè eiuſmodi, vt quæ nec prolixa tractatione, neque varijs demõſtrationibus indigeat: ſed quę ex aliorum prĩcipijs, diligẽtisſimaq; anatomes inſpectione præcipuè dependeat. Ne igitur longius te morer, duplicem tibi perſpectã ſcio de ſecanda in dolore laterali vena opinionẽ. Prioris quidẽ autores, è directo lateris affecti, venã interiorẽ cubiti ſecandam autumant, ſiue reuulſionem, ſiue deriuationẽ moliri oporteat. Quamuis & hi nonnihil inter ſe diſſideant: Alij enim in vna vena et reuulſionẽ ſimul et deriuationẽ faciendam eſſe contendunt, aliter facturi, ſi ęgrotãtis vires duas illas euacuationes ſimul nõ admitterẽt: tunc enim poplitis, aut malleoli è directo affecti lateris venã, ad reuulſionẽ diuiderent, deinde ad deriua-

tionẽ accedentes poſtridie,aut maiori mino-
riúe interuallo pro ægrotantis robore inter-
poſito,eam celebrarent,venã cubiti è directo
patientis lateris intrepidè diuidentes. Alij ve
rò huius ſententiæ principes,ſiquidem ob vi
rium imbecillitatẽ, reuulſionẽ duntaxat æ-
grum ferre arbitrentur, etiam venã affecti la
teris ſolũ reuulſuri ſecabunt,ac deinceps poſt
tẽporis interuallum ex eadem vena deriua-
tionẽ molientur. De illo interim virium ro-
bore intelligas velim,quod aliquã ſanguinis
ex vena eductionem ſuffert. Alterius autẽ ſe
ctæ principes,ab his planè diſſentiũt, ac vnà
cum Arabũ ſententia Hippocratis & Gale-
ni placitum ſeſe tueri arbitrati,corporis pleni
tudinẽ & generationis morborum tempora
diſtinguũt,quod ſi plenitudine laborare, aut
ſanguinem in partem ægrã adhuc fluere, cer
tis indicijs ſuſpicentur, reuulſuri,ad longiſſi-
mè diſtãtia auocandum ſanguinem ſuadent
atq; ex oppoſito lateris affecti, venã axillarẽ,
in cubito,aut venulã inter minimũ ac ſequen
tem digitos procurrentẽ ſecãt. Quanquam
& inter hos peritiores inuenias,qui tunc pri-
mũ ex poplite, aut malleolo interiori affecti
lateris ſanguinem educãt. Celebrata itaq; ad
hunc modum ab ipſis reuulſione,intermisſis

ſępe diebus pluribus, ad deriuationē properant, qua ſanguinē parti affectæ inhærentē, ac(vt ipſi loquuntur)in partem fluxū, ſe euacuaturos exiſtimant, diuiduntq́ venā cubiti è directo lateris affecti. Si verò hi inter mali initia, corpus ſanguine minimè turgidū, nullūq́ humorem adhuc fluere (quod vix poſſibile arbitror) collegerint, etiam & tunc, primùm venam interiorem cubiti, è directo afflicti lateris, incident: licet eorum pleriq́, nō leui errore extremæ manus venas frequentius, q̃ cubiti, aperiendas pręſcribant. Porro quibus rationibus, ſinguli ſuum dogma, varijs atque hinc inde diſtortis autorum ſuffragijs ſuffulciant ac tueantur, tibi perſcribere ridiculū planè foret, atq́ vt in prouerbio eſt κλαυκας εις αθηνας, qui in hac palæſtra, quemadmodū in vniuerſa Græcorum & Arabū medicina, ad miraculum vſq́ promoueris. Veniam tamē poſtulo, ſi vt meam ſententiā perſequar, certiſſimiſq́ rationibus eam confirmē, nonnulla ab. vtriſq́ pręcipue agitata in mediū adduxero. Ante omnia itaq́ in dolore laterali mittendū eſſe ſanguinem, vtriuſq́ ſectæ primores fatētur: nec parū intereſſe, hāc ne an illam in morbis venam incideris, excellētiſſimorum medicorum ſuffragijs affirmāt. Dein triplicē ſan-

guinis euacuationem ex Galeno quoque ſta tuunt, duas quidē ſub auerſionis nomine cō- prehenſas. Priorem ad longinqua & contra- ria fieri aiunt, quam reuulſionē Latini, Gręci vero ἀντίσπασιν appellant: hac ſanguinē aliquò fluentem fluxurumue, in cōtrarium retrahūt euacuantq́;. Alteram auerſionis ſpeciem, deri uationē & παροχέτευσιν vocant, qua ſanguis ex phlegmone obſeſſa particula, per partē pro- pinquiorem ſanam educitur. Tertiā euacua- tionem, ex ipſamet parte implicita aſſignant, quæ minimè ad cōtraria perficitur. Fit vero hęc, dū ſcalpello inflāmationū quaſdam diffe rentias etiā inter initia incidimus, quę gangre næ, phagedenæ, aut carbunculi naturam refe runt. Ex illis namq; ſanguinē ſacrificata pa- tiente particula ſępe extrahimus, addentes q- dem aliquando præter partis ſectionē hiru- dines, cucurbitulas, aut earū vice cornua cum igne, ne ſanguis ſcilicet in parte coaceruatus, membrique naturam debilitans atq; euincēs, grauiſſima ſymptomata inducat: aut ſi quā- do maiorē ad partē affectā in peſtiferis bubo nibus fluxū deſideramus. Porrò duntaxat de duobus prioribus euacuationis ſpeciebus in propoſita diſceptatione medici pertractant, quum nemo inter morbi initia, affectū latus,

vt in ſuppuratis diuiſerit. Intelligo autē hoc loco per euacuationem, ſenſibilem ſanguinis eductionem: non, quæ leuibus cucurbitulis, aſperiori frictione, dolorificis vinculis, partis in aquam calidam merſiōe, aut calidis emplaſtris, aut vnctionibus fit, reuulſionem, vel deriuationem. Reuulſionem præterea ad lōginqua peragendam, vtraq; profitetur turba: verum ſecundi agminis primipili ſimpliciter ad maximè lōginqua & diſtantia, ex Galeno in lib. xiij. Curatiuę methodi, & Hippocratis loco in libro de Humana natura, & Galeni in Arte medicinali, longinquum in reuulſionis definitione intelligendum eſſe, aduerſarijs pſuadere ſtudent. Quod tamen hi ipſi haudquaq̄ admittunt, cum Galenus in xiij. Methodi eodem loco in incipiente iecoris inflammatione, dextri cubiti interiorem venam, non q̄dem poplitis aut malleoli, aut etiam ſiniſtri cubiti ſecandam venam ſubiunxerit. Inſuper Hippocratis eam libri partem eſſe, cum Galeno inficiantur, & in Arte medicinali Galenū de preſeruatione, non autem morbo, aut curatiua artis parte locutum affirmant. Vnde eorum quidam contendunt, tantam ad reuulſionem ſufficere contrarietatem, quantam ſat eſſe indicauit Hippocrates in vulgari illo li-

bri quinti aphoriſmo. Dolenti partem capitis »
poſteriorem, in frõte recta inciſa vena ꝓdeſt. »
Vbi Hippocratem de reuulſione locutũ Ga- »
leni teſtimonio aſſerũt, ſuoſq; aduerſarios tã-
quam ſtolidos demirant, qui ad commodum
reuulſionis locum, tantam diſtantiam requiri
ex Auicenna contendunt, quanta humeri ab
humero eſt. Vnde inferũt, ſectionem venæ in
pleuritide cubiti phlegmonem patientis late
ris, à reuulſionis ratione nequaquam cadere.
Quanquã & hi prioris opinionis principes,
occaſione poſtulãte, in prȩſeruatiua artis par
te, externis ue inflammationibus, ad maximè
diſtantia (ex vena tamẽ inſigniori) ſanguinẽ
particulȩ ægre influentem fluxurumq;, etiam
retraherent. De ſecunda verò euacuatiõs dif-
ferentia, parum inter ſe diſcrepant. nam vtriq;
ex parte membro laboranti ꝓpinqua et ſana,
auertendum ſanguinem in deriuatione opi-
nantur: Propter priorem verò de reuulſione
controuerſiam, alia inter illos agitatur propo
ſitio: videlicet, Num reuulſio & deriuatio ea-
dem ſecta vena, interdum ſimul celebrari poſ
ſint. Primi, vt antea quoq; admonui, tanquã
omnium ſuffragijs abunde comprobatum, id
fieri poſſe affirmant, dummodò fluens fluxu-
ruſq; ſanguis reuellendo educatur, ac in parte

lęſa collectus, deriuando euacuetur: ac ob id in laterali morbo tanquã acuto & ſtatim perimente, apta quidem ad hęc habita vena, pcipuè id faciendũ luculentiſſimè pbant. Alij contrarium aſſerunt, rationes ſuas adducentes, ac ſi lateralis morbi futuri ſola ſuſpicio habenda foret, vel quędam cruris, aut manus leuis inflammatio acutus ille morbus exiſteret. Videmus namq; quoſdam ex ſecundę ſectæ principibus, adeò ſuis rationibus irretitos, vt tres venæ ſectiones in laterali morbo facere non vereant. primum pedis venam, q è directo eſt, ſecundò oppoſiti cubiti, ac demum cubiti è directo patiẽtis lateris ſecãtes. Quãquã in pręſenti cõtẽtione præter alios complures Manardum aliàs diligentẽ, nec minus argutum, mirari ſatis nequeam, qui duas de ſecanda in pleuritide epiſtolas, non quidem pfunctorie ſcriptas, ſatisq; etiam grauiter ab ipſo autore probatas, poſteris reliquerit: deinde Fuchſium in extirpandis medicorum erroribus ſedulum ſtudioſiſſimumq;, qui iam quartò aut quintò de ſecãda in laterali morbo uena, ſuę ſingularis eruditionis ſpecimẽ propoſuit: atq; ea quæ nunc dicã, ex Manardo trãſſumpſit. Nimirũ in venæ interioris cubiti directa ſectione, nõ poſſe in internarũ partium

inflammationibus,reuulſionem ac deriuatio
nem vllo modo ſimul incidere, ac nequaquã
eam venę ſectionem,deriuationẽ eſſe. Vidẽ-
tur mihi profectò parum eorum,quæ ipſi do
ctiſſimè ex Hippocrate & Galeno in mediũ
adduxerunt memores,atq; ſuarum de reuul-
ſione ac deriuatione finitionũ obliti. Scribũt
namq; ex ſecũdo curatiuę methodi ad Glau- ,,
conem,in fluẽtibus quidem adhuc humori- ,,
bus,reuulſionem,ijs autem fluxionibus quæ ,,
iam partem obſederunt,deriuationem mede ,,
lã eſſe.Ad hęc,reuulſionem humoris ad lon-
ginqua et cõtraria eſſe euacuationem.deriua
tionem verò,ex ꝓxima loci affecti particula
ſanguinis eductionem. Inſuꝑ acriter & veriſ
ſimè cum aduerſarijs cõtendunt,venæ ſectio
nem,quę in cubito e directo affecti lateris tẽ-
tatur,ad reuulſionẽ in pleuritide abũdè ſuffi-
cere,atq; cum humore adfluẽte inflammatio
ni quoq; inhærẽtem in eadem venæ ſectione
(modò copioſior ſanguis ꝓfluxerit) uacua-
ri.Quid q̃ſo aliud id indicat, quàm ea venæ
ſectiõe reuulſionem deriuationemq; fieri?flu
entis nimirum adhuc ſanguinis reuulſionẽ,
& in parte laborante contẽti deriuationem.
Deinde parum animaduerterũt, dum aduer
ſarijs perſuadere conãtur eiuſdem lateris ve-

nę ſectionem ad reuulſionē euacuationemq́ſufficere,ſe deriuationis loco, euacuationis nomine ſemper iuxtà cum Galeno vſos:ſiquidē nihil aliud deriuatio cenſetur, quàm humoris particulam obſidētis ad proxima euacuatio, quam euacuationis nomine in prędicta oratione proculdubio Galenus ſignificauit, quū reuulſio quoq́ euacuatiōis ſpecies habeatur.

Sed fortè obijcient,illam humoris in parte contēti,poſt adhuc fluentis euacuationem,nō dicendam eſſe deriuationem, ꝙ ex proxima parte ſana non celebretur: quoniā ipſi fortaſſis abſq́ vlla limitatione partem propinquā, laboranti parti viciniſſimā interpretabūtur, tametſi aduerſarijs alioqui diſtantem partem in reuulſionis definitione maxime remotam intelligere vetant. Sanè hac ratione aduerſarijs non modo minus æqui propinquū ad eū modum commētantes videbūtur, ſed etiam ſui ex Galeno dogmatis obliti conuincentur, quod profitetur,reuulſionem deriuationēque per communes maioreſq́ oportere venas fieri. Deriuationem ſiquidem venæ eiuſdem lateris ſectione celebrari poſſe inficiant,diſſerētes nō aliter ac ſi ſolis cucurbitulis,aut calidioribus emplaſtris affecto lateri exterius adhibitis,deriuatio in pleuritide moliēda foret. Cu-

curbitularum

curbitularum enim vſum,ac calidioris empla ſtri impoſitionem pro deriuationis exemplo, in pleuritide adferunt. Quanquã nec ego ſo lis cucurbitulis ĩ iunioribus imbecillioribusue corporibus interdum poſſe deriuari atque adeò reuelli, in pleuritide negauerim: Sed quum meridiana luce clarius ſit,in omnibus propemodum totius trunci corporis internis inflammationibus, deriuationem venæ ſectione celebrandam eſſe,quam venam quæſo incidendam in his præſcribent, niſi læſo membro proximam in parte ſana venam? At nulla interiori vena cubiti nunc dictis inflammationibus vicinior exiſtit: quamobrem illam deriuationis gratia incidendam eſſe,probatum abundè relinquitur. niſi forte externam iugularem, ſectioni ob difficilem impacti vulneris conglutinationem ineptiſſimam,aut in pectore venam exiguam nimis,nec ocyus euacuantem,aperiendam contra omnium probatiſſimorum medicorum ſententiam aſtruere contendant. Rurſus quis auerſabitur, id quod manifeſtiſſimis rationibus ad reuulſionem longinquum ſatis eſſe ſibi demonſtrare videntur,ſatis quoque ad deriuationem, parti affectæ vicinum eſſe: quum nihil ad opportunam venę ſectionẽ,in inter-

narũ partium inflammationib. reperiri propinquius liceat. Sed quorſum attinebat, quicquã de vicinitate ad eius rei corroboratione͂ adduxiſſe? quum poplitis ac malleolorum ſectionem, in coxendicis, renum, vteri, & veſicę affectibus cum Galeno ad deriuationem ſufficere verè profiteantur, illicq; euacuationi deriuationis nomẽ non ſemel accommodent: nõ perpendentes, malleolũ ab vtero longius diſſitum, quàm à ſuperiorum coſtarum interuallo, in cubito axillarẽ. Porrò ne eruditiſſimos veteris medicinę vindices apud te ſuggillare videar, hac relicta diſceptatione, ipſe cõcedã, eodem tempore in eadẽ venę ſectione reuulſionem & deriuationem ſimul non fieri. Verum quãdiu fluens, aut fluxurus adhuc ad læſum membrũ ſanguis è vena educitur (quod inter initia potiſſimum fieri conſueuit) reuulſionem celebrari: dum verò in partẽ dimiſſus atq; inhęrens ex eadem vena inciſa profluit, deriuationẽ perfici arbitror. Atq; in tota hac orationis meę ſerię, ad eum modum reuulſionis deriuationiſq; nomen vſurpaturus ſum: Accedit his inter aduerſarios diſceptationibus, Hippocratis dictio κατ' ἴξιν à Galeno in ſecũdo ad Glauconem & aliàs ſæpiſſimè recitata, quinetiam alia eiuſdem cũ priore ſignifi-

cationis κατ' ἐυθύ. Harum vocum rationem hactenus parũ animaduerſam opinor, ac quẽad modum vtriuſq; factionis autores eas intelligant, indicare eſſet quam difficillimum, quũ nemo vel per tranſennam, earum reddere ratione aggreſſus fuerit. Proinde omiſſis in p̃ſentia nonnihil illorum contẽtionibus ac diſſidijs, quid ſemp̱ ipſe intellexerim, obiter adſcribam. Primum hanc vocem κατ' ἴξιν, quemadmodum κατ' ἐυθύ, quas è directo interpretantur, ſecũdum rectitudinem ſignificare indubitatum eſt. Vnde autem deſumptę ſunt, non adeò conſtat. Ego ex fibrarum conſenſu rectitudineq;, eas primum deductas reor. Sciuit enim diuinus ille Hippocrates, venę atq; arterię naturã ventriculi naturę ac inteſtinorum, vteri, cordis & veſicarum reſpondere: nimirum ex fibris certis, nõ autem vt ſors fert, contextã; quibus ſuas naturales actiones motuſq; hęc vaſa obire oportebat. Quibus.n. organis attrahendi munus pręcipuè concreditum videmus, illis rectæ & longę fibrę inſunt quamplurimæ, veluti œſophago, ad cibi in vẽtriculum ex ore attractionem potiſſimũ a ſummo rerum opifice creato. At quibus inſtrumẽtis excernẽdi propellẽdiq; facultas pręceteris familiaris eſt, ea multis fibris tranſuer-

brarum Hippocratem iudicaſſe probabiliter aſtruerem, nulla ſe offeret, quam non ſtatim ad hanc de qua modo loquor rectitudinem referri oportebit. Nam ſi quis rectitudinem hanc intellexerit, rectam lineam, ſicuti præſentis negocij ignaro imaginari eſſet quàm promptiſſimum, fortaſſe rectitudo à dextra capitis parte ad pedem dextrum eſſet: parua autẽ, aut penitus nulla ad dextram manum. Quod ſi is manus ad crucis effigiem extẽderit, rectitudinem metietur à iugulo ad cubitum, imò & à dextra manu ad ſiniſtram: ſed iecoris cum dextro cubito, ac lienis cum ſiniſtrę manus extremo, rectitudinem fingere, perquàm difficile erit. At verò ſi forte has rectitudinis quoq; differentias eſſe quis contenderet, quo pacto obſecro is rectitudinem in angulo totius corporis acutiſſimo, ſuiſque coſtis longiſſimo ſtatuet? cuiuſmodi triangulus eſt, cuius primus angulus eſt ſupra oſſis ſacri latiùe principium, ſecundus in dextro poplite, aut pedis dextri interiori malleolo, tertius vero in ſiniſtro genu, aut pede. Hic namq; triangulus neceſſario conſurgit, ſi dextro pede laborante, in ſiniſtro crure uenam ſecueris, aut aliquam interiorem cruris partem ſcarificaueris: ac proinde fingendo

ſiue deriuationem, ſiue reuulſionē moliaris: per rectitudinem inquam, fibrarū rectitudinem obſeruandā, atq; conſenſum, peritiſſimè inſinuās. perinde ac ſi ſecta remotiori, & obſeruata huiuſmodi rectitudine, melior fieret humoris ad partem ęgram cōfluentis fluxuri ue reuulſio, & diuiſa viciniori, præſtantior a parte laborante deriuatio. Nemo enim ſanæ mētis inficias ibit, in venę ſectione naturales facultates, quib. venæ toti corpori in ſanguinis adminiſtratiōe famulantū, torpere, ocioſaſque eſſe: atq; venas ad ſanguinis eductionē, verſus impactū ipſis vulnus, & dolorificā ligationē & frictionē, aut calētem aquā, ſuis rectis fibris & trāſuerſis plurimū auxiliari: poſtremò illā fieri fluxus rationē quam ex dolore in inflammationibus Galenus aſſignat neminem latère debet. Hæc enim præter cętera quam plurima ipſius loca, in libro decimotertio Curatiuæ methodi de inflammationū ex cauſa externa generatione, ipſius ſunt verba:
At quę dolēt, cernuntur ea quoq; phlegmo- »
nem ex dolore pati, ſed cauſam eius nō omni »
nò aſſignāt quidā nullo modo probabilem. »
Noſtra vero ſententia eſt talis. Docuimus in »
eo opere q de Naturalibus facultatibus edi- »
dimus, vnam eſſe naturæ facultatē quam ex- »

vena in dolore laterali ſecanda cõtra Galeni ſententiã ſcribere haud veritus eſt, priuſquã vel per ſomniũ quidem Anatomen vidiſſet: quanq̃ hactenus vnicæ dũtaxat, me pfunctorie adminiſtrãte, aſtiterit. Proinde ſaluo accurato tuo iudicio, erit mea cũ Hippocrate ſentẽtia, ad fœliciorẽ opportunioremq; uenę ſectionem, ſiue deriuatio ſiue reuulſio moliẽda ſit, perpetuò venã ſecũdũ fibrarũ conſenſum ac rectitudinẽ incidendã. Huic axiomati, exactam venæ in thorace diſtributionẽ ſubiungam, quam ad hunc modũ vt plurimũ haberi animaduerti. Venę cauæ trũcus ex iecoris gibbo ſuperiora petens, ac ſeptũ tranſuerſum permeans, duos atq; interdũ tres inſigniores ramos ſepto cõmunicat. Deinde admodum exiguas, ac capillaribus venis ſimillimas ſoboles in duas mẽbranas thoracẽ interſepientes (διαφράττοντα Græci vocant) diffundit. Cordi verò inuolucro ſi accuratè dictas mẽbranas ab ipſo abſtuleris, nullã ferè aut perq̃ exilem à caua venulam, cõmunicatam reperies. Iã cordis baſim & ipſius dextrã auriculã caua attingens, ex media ſua regione in dextrũ cordis ſinũ aperitur, ipſiusq; venæ corporis portio, illi inſinuatur. Hęc priuſq; in ſinũ plane deſinit, venã coronę modo cordis baſim

mutuam participare:ſed quod fibræ ad eum modum ſint à natura conformatæ,quanquã, vt in ſermonis progreſſu fortaſſe oſtendam, falſum, ſit,venam nutrientem nouem,aut decem (aut ſi in præſentiarum voles, octo) coſtas inferiores vtriuſque lateris,cũ ſiniſtri cubiti,aut cruris ſiniſtri venis rectitudinem vllam obſeruare. Vt corpus quidẽ vtrinq; æquè ponderoſum redderetur, geminũ natura id eſſe voluit,ac venę pari carentis tanquã æquilibrium quoddam præbuit, arteriã magnã ad inferiora thoracis propter ſpinæ ſiniſtrum latus delatam, venam verò dextræ ſpinæ regioni inniti voluit. Præterea is reſpuet Galeni ſectionẽ ex dextro malleolo, aut poplite ad ſiniſtrũ, Hippocratis ex occipitio ad frontem, quę tamen ſecundum fibrarum rectitudinem celebrantur venarum ſectiones: Inſuꝑ multò magis incuſabit inciſionẽ, quæ in dextrę manus phlegmone ad ſiniſtrã, aut ſiniſtræ ad dextrã celebratur, in qua tamen optima ſeruatur fibrarũ rectitudo atque cõſenſus,ſi in illis corporib.inciderit, in quibus axillares à caua ante magnã in glãdio biſurcationem propagantur. Verum res ea dilucidior eſt,quàm quę ꝓlixiori refutatione indigeat.quã citius quis ſibi perſuaſerit.ſi incon-

baſi, aut è regione eius quæ in dextrũ cordis ſinum vena properat, aut etiã priuſquam caua cor attingit, vena ſine pari à caua ꝓpagatur: ſiquidem & poſtremum illud, Galenum in dicto nunc commẽtario, bis indicaſſe reor. Huic ego de venæ ortu percunctanti, præter oculatam fidem, nihil in rei teſtimoniũ adferre poſſum. Quantũuis namq; operosè & induſtriè venæ cauæ diuaricationi animũ adhibuerim, perpetuò ſupra cordis auriculam, venam ſine pari, non aliter atq; in canibus ac ſimijs, in hominibus propagatam deprehendi. Supra autẽ ita à me dici intelligas velim, ad naturalem auriculæ ſitum, non autem ad ſummum eius apicem digitis ad ſuperiora attenſum. Nec meis tantum oculis fidem adhiberi poſtulo, verũ omnibus, qui Lutetię, Pataui, Louanij, & alibi nõ ſemel mihi publicè adminiſtrãti aſtiterunt, vbi vt verã de venæ ſectione ſcientiam nãciſceremur, eam Anatomes partẽ diligentius ſum aggreſſus. Taceo interim me, in vtriuſq; ſexus corporibus omnes coſtas hac vena nutriti, Patauij in frequẽtisſimo eruditisſimorum ſpectatorũ cõſeſſu oſtendiſſe, quum nuper publicè mihi demonſtrandi ſecãdiq; prouincia demãdata fuiſſet. Deinde nõ præter rationem, hanc inter cæte

ras venam coniuge carentē,ac ſine pari Latinis, Grȩcis vero ἄζυγήν paſſim appellat legimus.Siquidē ita nominari meretur,quòd ex latere oppoſito nullam ſibi correſpondentē venam ſortitur. quam indubiè haberet, ſi è regione dextræ auriculȩ propagaretur: eam videlicet,quæ ad dextrum cordis ſinum ptinet,cui coronalis uena coniunx creditur.Sub cordis autem baſi,aut priuſquā cor caua vena attingit,eam enaſci,nemo vel qui ipſe ſecādi munus obierit,vel qui ſecantem ſpectarit, aſſeret. Hȩc quidem eò induxi, vt commonſtrem hanc ſupra cordis auriculam venamq; in cor diſperſam,ſuper quartam & ferè tertiȩ metaphreni vertebrȩ finē à caua etiam in hominibus productam. Eſt & aliud circa prȩſentis venæ initium non oſcitanter obſeruandum,eam nimirū, vt prius quoq; admonui, à cauȩ dextro latere enatam,nō autem (quod fortè qſpiam Anatomes ignarus,atq; deprauato Galeni loco in libello de Venarꝫ ſectione illuſus aſſeret) ex ipſius ſiniſtro,aut medio quà ſpinam caua reſpicit enatā. Quod ſi qs inficiabitur,ob oculos fideliſſimos rerum teſtes coràm ei obijciam, quibus ſi orbatus qſpiam huiuſce rei aliud requirat teſtimoniū, is per me vel ſolo tactus ſenſu euadet certiſſi-

mus modò ſecãti mihi haud dedignetur aſſi ſtere, vel prѧſtantiſſimorũ virorum iudicijs aſſentiri non detrectet. Cѧterum miraberis forſitan, cur adeò religioſe de venѐ huius ortu diſceptẽ? Nõ ob aliud ſanѐ, quàm vt nouẽ & aliquãdo decem inferiores vtriuſq; lateris coſtas, ea nutriri mihi annuas, illamq; à venѧ cauѧ dextro deductam largiaris: prѧſertim quũ norim, non ad manum ilico corpus humanũ fore, ex quo hѧc (ſi abſurdiora duxeris) contẽplari queas. Adde & meѧ propoſitionis robur, hinc imprimis deſumendũ. Sed ad reliquas venæ cauæ ſoboles reuertamur. Vena caua poſtquã hanc ſine pari diſtribuit venã, ſurſum ad glandiũ properat, vbi mox bipartita in duos truncos finditur. Dexter (idẽ de ſiniſtro intellige) venã producit primѧ coſtѧ innixã, ac ſub clauicula ad axillam procurrentẽ. Ad huius originem à caua vena ad tres ſupiores coſtas dextri lateris, vena diffunditur, adeò exigua, vt ſubinde viſum effugiat, imò ſepius ipſam deeſſe repies, quũ paruis illis coſtis ab axillari ipſis incũbente abunde nutrimenti frequenter ſuppeditetur: Truncus hic, poſt harum venarum diſtributionẽ ſurſum conſcendens, internã dextram iugularẽ, & ad trãſuerſos vertebrarum colli

proceſſus pertinẽtem venam à ſe deriuat. Reliquum autem eius in externam iugularẽ, cuius ilico humeraria ſoboles eſt, finitur. Verũ in glãdio, vbi paulo ante dicta fit bifurcatio, duę enaſcũtur venæ, ad vtrunq; pectoris oſſis latus, vtrinq; vnà procurrẽtes: à quibus pectori mammilliſq; alimẽtum pręcipuè adminiſtratur. ſuntq; eę, quę cum vteri venis ſub rectis in abdomine muſculis coeũt. Nutriunt itaq; vniuerſum thoracẽ, vena paris expers, duæ ad trium ſuperiorum coſtarum interualla, & duę ad pectoris os delatę. At quemadmodum etiam in noſtris diſſectionũ tabulis adnotauimus, hæc in glãdio magna cauæ bifurcatio, ſubinde poſt axillariũ venarũ propagationem, primum conſpicitur. Iam quid Galenum mouerit, cur obſcurius, & ſecum eodẽ loco pugnans, venę abſque pari in hominibus, quàm cęterarum corporis venarum mentionem fecerit, ac quamobrem venas in propria de venarum tractatione prętermiſſas, ferè παρέργως alibi recenſuerit (ſi modo de ipſius oraculis dubitare fas ſit) ſubiungam. Legitur quidem in ſecundo Hippocratis libro de Victus ratiõe in morbis acutis, Aphoriſmo decimo, ad hũc modum.
» Quum ergo ad iugulum dolor extenditur, aut grauitas vel bra-
» chium,

chium vel mammillam,aut partes quæ ſupra ,,
tranſuerſum ſeptum ſunt,dolor affligit,inter- ,,
na cubiti vena ſecanda eſt. Dein paulo pòſt
Hippocrates ſubiecit.At ſi partes quę ſub trãſ ,,
uerſo ſepto ſunt,dolor infeſtat, ſed ad iugulũ ,,
non aſcendit,tũ vel nigro veratro, uel peplio ,,
aluus ducenda eſt.Præſentem Aphoriſmum Galenus commentatur,ac ſi Hippocrates prę cepiſſet,phlegmone in laterali dolore coſtas ſuperiores affligente,ſanguinis miſſione vtẽdũ eſſe.Quando verò in coſtis inferioribus inflãmatio hominem cruciat, medicamento purgante eſſe ſubueniendũ. Perquirens igitur Galenus cauſam, quapropter deijcientis medicamenti potius,quàm ſanguinis miſſionis uſum prætuliſſet Hippocrates, venarum diſtantiam arguit,ac ſuam ferè ſententiam ad tritum noſtrorum medicorum placitũ reflexit,quo docetur, ſanguinem prauum ex locò affecto per partem nobiliorẽ minimè trahendũ:quaſi uenæ interioris cubiti ſectione, per cordis regionẽ ex inflammatione nothas inferioresq; coſtas occupante,ſanguinem tranſuehi neceſſum foret. Cæterum Galenus hæc parũ efficacia perpendens,quantumuis Hippocrati contradicere religioſiſſimè ſemper ca uerit,tandem tamen tacitè ſubiecit,quod poſt

ea AEgineta apertius explicuit: nimirũ venę
ſectione potius quàm purgante pharmaco
vtendũ eſſe propter eam quam medicamen-
tum purgans adducere conſueuit perturba-
tionem: quodq; ſemel exhibitum medicamen
in manu, quemadmodũ inciſam venam, non
teneremus. Atque ita, qua potuit ſumma mo-
deratione Galenus ſe repreſſit, vt quàm mini
mũ ab Hippocratis ſanctione recedere uide-
retur. Quod vt fieret facilius, ad eum quem
dixi modum, de vena ſine pari pertractauit,
ſcopum dirigens, quaſi vena coniugis expers,
ab incidendis venis plus æquo diſtaret. Hanc
contra Hippocratem ſententiam præſtantiſſi
mi quiq; mediocrũ amplexantur, atque utri-
uſque ſecte autores in eam quoq; cũ Galeno
deſcendunt. Quamuis non ignorẽ, quoſdam
Hippocratis verbum συμβαινει de humoris po-
tius ad ſuperiora affluxu, quàm de doloris ex-
tenſione, perperam interpretari. Liceat igitur
(oro) me, affectu nonnihil ſepoſito, Hippocra
tis dictionem apud te ſummũ ueritatis ama-
torem, examinare: ſiquidẽ vniuerſum ferè la-
tus à clauiculis ad ilium oſſa uſque, ab Hippo
crate intellectum mihi perſuadeo: vt in priori
quidem periodo, partem lateris duodecim co
ſtis interſeptam, poſteriori vero, quod à ſepti

tranſuerſi orbiculo infrà ad ilium os vſq; perti net, Hippocrates ĩdicaſſe videatur. Agit enim de tenſiui doloris extenſione productioneq;, non autem de phlegmones atque doloris pũ ctilis regione. Et in quacunque tunicæ coſtas ſuccingentis ſede inflammatio ſubſtiterit, cer tiſſimum eſt tenſionem ad iugulum ac claui-culas vſque ob conſenſum neceſſario percipi: Nouimus quippe in iecoris inflammatio-ne, ad iugulum vſq; tenſionẽ moleſtare: non alia profectò ratione, quàm quòd ſepto tranſ-uerſo iecoris grauitate deorſum protenſo, ſu-perior eius membrana à tunica coſtas ſuccin-gente enata, ſimul protendatur, atque ita per conſenſum totius ſuccingentis tunicæ dextra pars, tenſionis ſenſu, ad iugulũ vſque infeſte-tur. Impoſſibile enim eſt, membranam angu-ſtiorem ac duriorẽ, naturaq; maximè proten-ſam, aliqua ſui parte vehementius ex inflãma tione prætendi, quin vniuerſa tenſionis parti ceps ilico efficiatur. Quòd uerò in ſecũdę pe-riodi initio dixerit, υπὸ τὰς φρένας, non autem μετὰ τὰς φρένας, an'ne quod propoſui confirmat? eam enim orationem ſub ſepto tranſuerſo ſi-gnificare, neminem latet. Verũ qualiter infe-riores coſtę ſubiectæ dici mereantur, vix ſatis aſſequor. Nam ſeptum tranſuerſum à fine oſ-

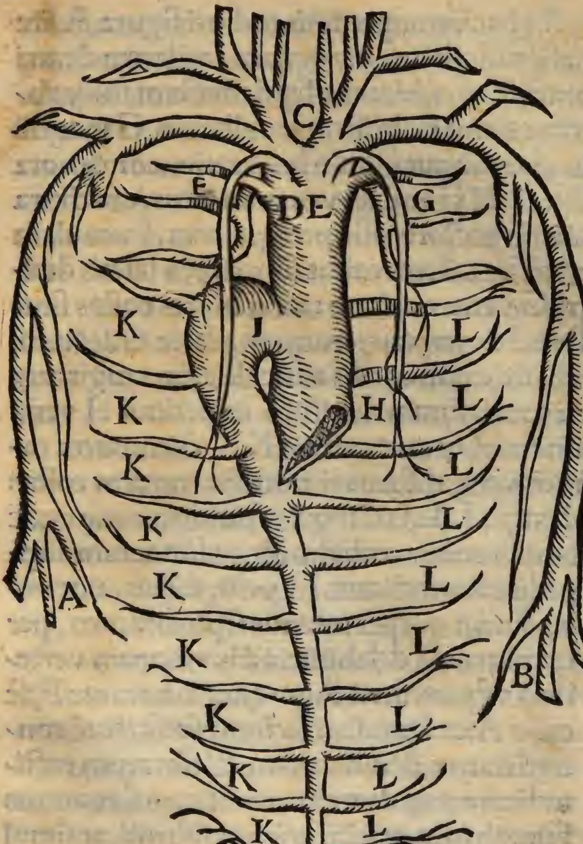
ſis pectoris, vbi in mucronatam cartilaginem deſinit, principium ſumens, ac paulatim ſpuriarum coſtarũ finibus annexum, tandem ad thoracis vndecimã vertebram iuxta duodecimæ uertebræ principium pertingit, fortiſſimisq; ligamentis illis & primis lumborũ vertebris annectitur. Quare ſi hominẽ ambulare, ſedere, aut ſtare imaginemur, nulla prorſus coſta ſepto ſubiecta erit. Verũ ſi quis hominem ſupinum procumbere voluerit, idq; ſub ſepto eſſe contẽderit, quicquid infra vertebrã è regione ſuperioris ſepti exortus locatã poſitum eſt, illi idem Sub, quod è regione, neceſſario denotabit. Quanquã nec ita præter duas tres ue uertebras cum ſuis coſtis ſub ſepto aliud foret. Septinamq; ſuperius initium, è regione nonæ vertebrę thoraris eſſe, coniectura aſſequor. Quamobrẽ ad hunc modum Hippocratis oraculum intelligens, neceſſario cõmuni ſenſui derogabit. Pręterea ex Galẽi ſententia ſequeretur, Hippocratem duntaxat in quatuor ſuperiorum coſtarum inflammatione ſanguinis miſſionem præcepiſſe, quum ex ipſius ſententia, octo vtriuſque lateris coſtæ venæ ſine pari ramis nutriantur. Cæterum ſi Hippocratis Aphoriſmum ad meam ſententiam accommodauerimus, tunc demũ vena-

rum diſtantia locũ habitura eſt,ob quam for-
tè venę ſectioni,medicamentum purgans eſ-
ſet præferendum. Lumbis namque ſub ſepto
tranſuerſo propriè locatis,à venis ſecandis ni-
hil remotius in corpore diſſitum imaginari li
cet:adde illis exiles venulas,non quidem ma-
gnas,quemadmodum ventriculo,lieni, reni-
bus,vtero,ueſicæ,alijsq; viſceribus eſſe à natu
ra cõmunicatas. Deinde viciniſſimi ſunt lũ-
bi ventriculo & inteſtinis, ob idq; faciliorem
medicaminum futuram actionem, nemo infi
ciabitur. Poſtremò ſi venarum diſtantiam ex
Galeni ſententia ad Hippocratis excuſationē
argueremus,iecore, liene,ventriculo, renibus
& vtero phlegmone obſeſſis, non mittēdum
eſſe ex Hippocratis præſcripto ſanguinē col-
ligeretur. Ad huius,ſententiæ firmius robur
conciliandum,aliquot Hippocratis Aphoriſ-
mos ex Aphoriſmorum libris adducerē, niſi
mihi cum ſingulari tua medicinæ cognitione
res eſſet. Nec me monet, quod contentioſior
quiſpiam fortè obtrudet. ſi lumborum ſeu iliũ
dolorē ſub pleuritide cõprehendero, me ple-
uritidis voce abuti. Cui reſpondebo,id mor-
bi nomen ex eorũ eſſe genere,quæ à loco af-
fecto primã impoſitionem ſumpſerunt,cuius
generis eſt nephritis,peripneumonia,ophthal

mia, coxendix: ſignificabitq; mihi id nomen pleuritis, vniuerſi lateris affectum, non autem ſolius coſtas ſuccingentis membranæ. Veluti pleriq; opinantur, eam membranam barbarè pleuram vocantes. Præterea id nomẽ a coſtis, quæ etiã quod latus conſtituunt, πλευραι nuncupantur, nequaquam primam impoſitionem aſſumpſit: quum ueteres Latini ſcriptores pleuritidim dolorem lateralem, potius quàm coſtalem appellant. Hæc quidem eò refero, quòd Galenũ de ea vena obſcurè ſcripſiſſe, ad marginem mearum tabularum indicauerim. vt que Hippocratis ſententiam fuiſſe oſtenderem, in quacunque coſtas ſuccingentis membranæ parte, phlegmone infeſtauerit, venam potius ſecandam. quàm purgans medicamentũ porrigendum. Sed ne uidear hæc anxiè nimium apud te excutere, ad rem reuerſus, principiò pedem cum prioris ſectæ autoribus (e quibus & tu vnus ſemper extitiſti) conferam: qui è directo affecti lateris venam inter initia in cubito ſecandam præſcribunt. quorum præcipuas ſententias & axiomata mihi tanquam optimè uerißimè que ab illis Galeni aliorum que præſtantiſſimorum medicorum autoritatibus, atque adeò optimis rationibus probata aſſumam. Eſt igi-

tur vobis firmiſſimum theorema, ex eadem vena reuulſionem & deriuationem poſſe fie-ri: quod eſt, conſtantibus ægri viribus, vna ſectione poſſe fluentem humorem ad lon-ginqua reuelli, atque adeò euacuari, & iam in inflammatione contentum ſanguinem per propinquum deriuari, ac ſimul educi. Quum hæc interdum licere oſtendiſtis, adijcitis po-ſtea, id maximè in laterali dolore præſtan-dum eſſe, quum is morbus tam acutus peri-mens que ſit, vt duas illas euacuationes ſimul ilico expetat, neque vt illas intermiſſis vici-bus celebres euacuationes, inducias præbeat. Addam & venam cubiti è directo lateris affe-cti, ſatis ad ſolam reuulſionem diſſitam: ſi for-te illam duntaxat, ob virium imbecillitatem, adhuc fluente ſanguine, exequi cogeremur. Deinde ad deriuatitonem, nullam ea quæ la-boranti lateri è directo eſt, viciniorẽ ad com-modam ſectionem reperiri exiſtimatis. Po-ſtremo vtranque auerſionis ſpeciem ſecun-dum fibrarũ rectitudinem atque conſenſum faciendã, ſuperius abunde demonſtrauimus. Ex his inducetur, ſi quis corpore plethorico ac ſuccorum abundantia laborante, viribus utcunque robuſtis in ſuperiorum trium coſta-rũ partis dextræ aliqua phlegmone corripia-

tur,illi ſanguinē inter initia ex dextra axillari educendum, donec vel rubicundior multò vel pro puro rubidoq; liuidus effuxerit: utrū que enim accidere teſtatur Hippocrates. Si ue ro in ſiniſtris coſtis ſuperioribus inflāmatio conſtiterit,aperietur intrepidè pari ratione,ſi niſtra axillaris. Atque hæc omnia tecum con fiteor. Verum vt negocium dilucidius paulo ob oculos collocem,venas thoracis obiter deli neabo, quo mathematicorum more rem ag grediamur.

C
E
DE
G
K
I
L
K
H
L
K
L
K
L
A
K
L
K
L
B
K
L
K
L
K
L
K
L
M

In hac vera, quamuis rudiori figura, A lite ra ſignificabit nobis venam axillarem dextri brachij, ad cubitum vſq; deductam, ibiq; ab truncatam: B ſiniſtram axillarem, C magnã in glandio aut iugulo bifurcationem denota bit. D & E ambas venas ad anteriora thora cis ſub pectoris oſſe perreptantes. F uenulam nutrientem tres coſtas ſuperiores latetis dex tri. G venam alẽtem tres elatiores coſtas ſini ſtras. H venę cauę truncum planè diſſectum, vbi dextram cordis auriculã caua tangit, atq; in cordis ſinum dextrum ingreditur. I venã ſine pari ex caua natam. K, K, &c. nouem ra mos venę abſq; pari, nutriẽtes nouem coſtas dextras. L, L, &c. ſoboles eiuſdem venę nouẽ humilioribus coſtis ſiniſtris alimentum ſup peditantes indicant. M verò, dictæ nunc ve næ finem, qui per inferius ſepti foramen, per quod arteria delabitur, ad lumborum verte bras vſq; excurrit. Age igitur laborante F, ſe cabo A: ea ſiquidem ſectione ſufficientẽ con trarietatem, & diſtantiam, & fibrarum recti tudinem, atq; demum vicinitatem ſeruaturus ſum: ob idq; opportunè reuulſurus, ac ſimul deriuaturus, dummodo vnà fluentem, adhuc in partem læſam ſanguinem, & iam parti af fectæ inhærentem eduxero. aut ſi fluentem

duntaxat euacuauero,ſolum reuulſurus. Sic pari ratione,ſi G phlegmone affligatur,recurram ad B.eadem,quę ſectione venæ A,laborante F,præſtiturus. Similis quoque de pectoris venis ratio eſt.nam D laborante,aperitur A.E vero inflãmatione implicito, ſecatur B. Atque tecũ actenus conſentio: imò amplius, ſi laborauerit I,aperiam venam A. Sic ſi aliqua partiũ intercoſtalium denotatarum per K inflãmatione corripi cœperit,incidendã dico A.Nam A,cum illis ſeruat rectitudinẽ, & ſatis ad reuulſionem diſtat,nullaq́; vena gratia deriuationis vicinior opportunè ſectioni offertur. Verũ in quo abs te diſcrepem,ita habeto:ſi venarũ aliqua ſignificatarũ per L,hoc eſt decem inferiorum coſtarum, intercoſtaliũ partiũ quæpiã phlegmone implicetur,nonne veſtrorum achilleis rationibus confirmatorũ axiomatum obliti,ſecabitis venam B,hoc eſt ſiniſtrã axillarem? arbitrati nimirũ,fibrarum rectitudinem conſenſumq́; vos obſeruaturos,atque viciniorẽ venã inciſuros? Oportebit mehercule vos ad hæc animaduertentes,non B ſed A ſecare.Nã ſanguis impactus in L, nuſquã niſi ad I deduci poterit, cũ quo oĩa L fibris conſentiunt,atq́; viciniſſima exiſtunt.Sed laborante I,aperit A:ergo & affli-

ĉta aliqua venarum L,reſeranda eſt vena, A modò reuulſionē, aut deriuationē ſolam, aut ſimul vtrunque moliri ex alterutro brachio propoſitū fuerit : quū vtramque auerſionis ſpeciē per fibrarū, vt oſtendimus, conſenſum atque rectitudinē celebrare oporteat, qualis nulla eſt L cū B. Prçterea vicinitas ab L ad B,quç in deriuatione potiſſimū ſpectatur, nō tanta eſt,quanta L ad A.quandoquidē I, ꝓpinquius A eſſe videmus, quàm B:ergo etiā L vicinius neceſſariò eſt A, quàm B. Ex his itaque propoſitis ſequitur,ſiue ex brachio reuellere & deriuare ſimul viſum fuert,ſiue dūtaxat in imbecillioribus viribus reuellere, & deinde poſt aliquod tēporis interuallū deriuare ſtuduerimus, ſemper diuidendā eſſe dextri cubiti axillarē.Niſi fortè aliquā triū ſuperiorū coſtarum ſiniſtri lateris, inflāmatio moleſtauerit. Tunc.n. ſiniſtram axillarē vnà tecum aperiendam ſuadeo, vt ea ſectione vicinitas rectitudoq; obſeruentur. Porrò ſi prioris ſectç aliquis,in homine imbecilliori eodē tēpore & reuulſionē & deriuationē celebrare ob deiectas çgri vires recuſauerit,ob idq; ad ſolā reuulſionē, pedis venam ſecandam arbitretur,is ſemꝑ in dextro poplite externòue malleolo venam ſecabit,niſi aliquam trium ſupe-

riorum coſtarum lateris ſiniſtri, phlegmone infeſtauerit. quod abſque longiori demõſtratione, te facile ratiocinari non dubito. Nam is medicus huiuſmodi ſectione diſtantem procul venam aperiet, & fibrarum rectitudinem conſenſumq; obſeruabit. Quanquam tunc parũ referre arbitror, ſiue externi ſiue interni malleoli venas aperiat, quantũuis fibræ exterioris malleoli cum vena ſine pari magis cõueniant. Nam quum vtrunque euacuationis per auerſionem genus, per communes maioresq; venas debere fieri omnibus in confeſſo ſit, poplitis venam longè ad cõmodam ſectionẽ prætulerim, à qua medicos ob tonſorum imperitiam hodie prorſus manum abſtinere videmus. Nos illam ſa e nõ maiori negocio, qnàm axillarẽ, aut humerariam in cubito, iã ſæpius aperuimus, & elegans ſanguinis fluxus ſubſecutus eſt. Nec tecũ hic diſceptabo, nũ ad ſolam reuulſionẽ, ob imbecilliores ægri vires à deriuatiõe abſtinere, coacti, potius dextram axillarẽ, quàm dextri poplitis venam, ſecare ex vſu ſit, quũ vtrunque quæſtionis mẽbrum optimis argumentis ac rationũ adminiculis corroborari queat. Equidem non vereor, diuerſis innixus ratiõibus optimisq; demonſtrationibus adiutus, modò hanc modò

illam aperire venã. At verò ſi apud te euicero, rariſſimè ſiniſtri lateris tribus coſtis ſuperioribus, inflammationem in dolore laterali ſubſiſtere, id quod à me petieras: abūdè apud te corroboratū arbitrabor, quod poſteaquã cum alterius ſectæ principibus ſuccinctiſſimè egero, obiter ſubnectã. Vt itaq; eos ocyus à mea ſententia reijciã, ipſosq; ſuis principijs nequaquã inſiſtere luculenter oſtendã, ad venas thoracem nutrientes ſuprà depictas recurrendū eſt, & ipſorum principia tanquam vera, diſputationis ergò aſſumenda: quę ferè ſunt huiuſmodi. Humori ad partē ægrã fluēti, aut fluxuro, debetur reuulſio, quæ ſecundū ipſos eſt euacuatio ad maximè diſtantia. Humori verò in particula ægra coaceruato inhęrentiq;, cōpetit deriuatio, hoc eſt, humoris ex loco affecto per proximum membrū ſanum auerſio, ob idque euacuatio. Deinde ſubiungunt: quū hæ euacuationis ſpecies in omnibus vitijs ex fluxione obortis conueniunt, neceſſariò quoque eas in inflãmatione pleuritidis, ex vſu cenſendas eſſe. Sic tñ, vt ante omnia adhuc ſanguini fluenti quidē, atque affectū augenti reuulſione, in parte autē laborante collecto, deriuatiōe, interpoſito tēporis interualllo, proſpiciatur. Proinde reuulſuri, op-

poſitã venã impliciti lateris, in cubito ſecant, deinde poſt tẽporis aliquã intercapedinẽ, eã quæ è directo lateris affecti eſt,parũ per Iouẽ eorũ quę propoſuerunt memores: quũ vtri-uſque pedis venæ, & ambarꝝ manuũ hume-rariæ remotius,quàm axillaris oppoſiti cubi-ti,ab inflãmationis loco diſſitæ ſunt, nec illæ tardius ac minus infœliciusqꝫ,quã hæc è cor-pore euacuant. Vt itaque res clarior euadat, proponamus adoleſcentẽ corpore, ſanguine turgido,integris viribus,dextri lateris inflam matione correptũ: huic ipſorꝝ aliquis ſtatim mittendũ ſanguinẽ ex ſiniſtra axillari pręſcri bet.altera verò die, aut quando fluxũ conſti-tiſſe arbitrabitur, dextræ manus iecorariã di-uidet.Sit itaqꝫ inflammatio in aliqua venarꝝ F,primum aperient B, vtpote venam magis diſtantẽ quã A.deinde deriuaturi, & tanquã proximiorẽ venam inciſuri diuident A. Sic quoqꝫ ſi G.primũ A. Quin etiã ſi aliqua ve-narꝝ nouẽ coſtarꝝ inferiorꝝ ſiniſtri lateris, in-flãmatione occupetur,hoc eſt L,aperient ilico A,deinceps B,ſuorꝝ principiorꝝ turpiter obli ti:quũ inter initia remotior,quæ eſt B, nõ au tẽ A,quæ propinquior vena eſt, ex ipſorum arbitrio diuidenda erat. Vt interim hic de fi-brarꝝ rectitudine nihil addam, pſertim apud

eos,quos diſtantia vicinitasq; plus ſatis coar-
guat atque conuincat. Nã I longius diſtat à
B,quã ab A.ſed ſanguis ab L,non poteſt edu
ci aliò niſi per I:ergo neceſſariò in ſanguinis
miſſione,L vicinius eſt A, quàm B.quod ex
præcedenti figura conſpicere quã facillimum
eſt.proinde ne in illorũ nugis refutandis diu-
tius hæreã,ipſis ex falſis ſuis principijs,huiuſ-
cemodi axioma introduco.In quacunq; late-
ris parte,in thorace,ſit inflammatio, exceptis
triũ ſuperiorũ coſtarũ ſiniſtri lateris duobus
interuallis,diuidendam primũ eſſe axillarem
ſiniſtram,deinde dextrã: quoniã ante omnia
remotior,ac deinceps vicinior, ipſis in pleuri-
tide ſecanda putatur. Aut quibus harũ partiũ
primoribus, pedis ſectio magis quã contra-
rij lateris inter initia probatur, dicam, perpe-
tuò dextri pedis venã primum,deinde dextrã
axillarẽ aperiendam: niſi duo dictarum coſta
rum interualla, inflammatione corripiantur.
Sed fortè hi obſtrepent,quid nos tantillam cu
ramus à te adductam in tanta diſtantia vici-
nitatẽ? vt interim ſurda aure prætereãt, quod
de fibrarũ rectitudine egimus. atque hoc etiã
prioris ſectæ autores,fibrarum negantes recti
tudinẽ,in medium adducere poſſent. Cæterũ
vtriusq; reſpondebo, mihi maiorẽ cõtra illos
vicinitatem

uicinitatem cordi eſſe, quàm illis minorem aduerſus ſuos aduerſarios,contrarietatem. Dicant quæſo,an'ne pro diſtantia medij pollicis, hactenus tam anxie & aniliter digladiatum eſt,totq; inter primos noſtrę ætatis viros ſubortę ſimulationes diſſidiacq; : me verò præter fibrarum rectitudinem, maiorem vicinitatem, in medium adduxiſſe? Sed ipſorum veſaniam abſq; omni negocio, dummodo venarum tabulam adhuc ſemel intueri lubeat, indicaturus ſum. Sit itaque inflammatio in D, aut in E. aut in F, aut in G. aut in K,aut in L:hoc eſt,in quacunq; thoracis parte,in locis tamen è regione ſibi cor reſpondentibus, diſtantia vnius inflammationis ad A, aut ad B alterius vicinitatem latitudine tantummodo medij pollicis ſuperabit. Verum vt particularius loquar, ſit inflammatio in F,ipſum A non vicinius eſt F, quàm venæ B, niſi media latitudine venę cauæ. quod liquidò conſtat,ſi animum quis ad venam cauam in iugulo intenderit. Neceſſe ſiquidem eſt, ſanguinem ex F fluere ad C, hoc eſt iugulum, deinde ex C ad A, aut B, prout nimirum hęc aut illa vena incidatur. Cœterùm id ad deriuationem tantum relatū videretur, in qua partis affectæ cū inciſa vena vicinitas potiſſimum ſpectatur. Age itaque diſtantiam propter reuulſionē cōſideremus.Si venarum F aliqua inflammatione

corripi cœperit, arbitrabuntur ſe remotius longe venam inciſuros, ſi B aperiant, quàm ſi A: quum tamen à quocunque puncto venarũ F, nõ remotius diſſitũ ſit B, quàm A, niſi media latitudine venę cauæ, quæ in glandio in viro naturalis conſtitutionis pollicis latitudinẽ fortaſſe ſortitur. Verum hanc vicinitatem diſtantiamq; vel mente captus, poſt exquiſitã venarum cognitionẽ deprehendat. Quamobrem niſi vtriuſque hæreſeos autores, fibrarum in vtraque auerſionis differentia ſeruandam rectitudinem atque conſenſum fateantur, ipſos hactenus de lana caprina aſiniq; vmbra rixoſe diſceptaſſe, quis ignorat? quòd tot chartarũ & olei diſpẽdio aduerſarios, aut diſtantiã, aut vicinitatẽ medij pollicis obſeruandã, in ſeſqui cubiti, aut duorũ, nonnunquam & trium cubitorũ lõgitudine, docere ad niſi fuerint, quamq; peritus manualis artifex, tantam diſtantiam aut propinquitatem in venæ ſectione, etiam ſi volet triplicem, penſaturus ſit. Nihil.n. obſtare obſeruaui, ſiue ſupra cubitum axillarem diuiderem, aut ſeſquipalma ſub cubiti articulo inciſionem tentarem, dummodo fluente ſanguine, alteram mediarum digito comprimerem, ne ex humeraria quoque ſanguis efflueret. Imò cum meis commilitonibus in præceptorum noſtrorum ægris, vſus experientiæq;

gratia, duas ſectiones in ramis axillaris venæ ſub cubiti media regione aperuimus, quum remotiori in cubito vena ſecta, fœliciter et copioſe ſanguinē vacuare ſtuderemus. Hinc profecto, ſi ſola diſtantia, aut vicinitas propoſitę diſputationis de ſecāda vena cubiti in dolore laterali ſcopus eſſet, quācunq; etiā thoracis partē inflammatio inuaſiſſet, huius ne an illius cubiti venā inciderē, ne pilo quidem redimerē. Anne itaque nobile illud Hippocratis de fibrarū rectitudine ac conſenſu dogma reſpuētes, pulchrè inter ſe conuiciari & canū more oblatrare, tibi videntur? adeò ſane, vt publico edicto in Hiſpania metentibus, venæ ſectione è directo affecti lateris interdictū fuerit. Poſt longas enim Salmanticæ habitas hac de re diſputationes, qui ſuccubuerunt apud illuſtriſſimū Hiſpaniæ ſenatum (vt ſcribis) cōqueſti ſunt, non minorē humanis corporibus venæ ſectionem quę è directo fit perniciem adferre, quàm mortalium animis Lutheranorum ſchiſmata. Cuius equidē rei euentum quàm auidiſſime expecto, quæq; ſit futura hac in lite ſententia: num Cęſarea Maieſtas id ratum habere corfirmariq; volet. Vobis ſiquidem in Liguria pacem tractantibus, ſuo illi pręiudicio tantis, vt aiebant, malis obuiam proceſſerunt, donec vos Hiſpaniæ ἀρχιατροὶ hac de re ex veſtro arbitra-

tu ſtatuiſſetis. Certiorē interea pater meus me reddidit,quoſdā apud inuictiſſimā Cęſaris clemētiam ſupplicibus libellis id ſtrenuè egiſſe, vt ſublimi autoritatis ſuæ p̃rogatiua ipſorum decreta atque ſententias velut vallo tutiſſimòque pręſidio aduerſus antagoniſtarum impreſſiones munirent.quibus vel ob hoc minime indulgebit,neque de ſuo concedet iure, quòd triſtem ſanè Principis Pedimontani obitum alta mente repoſitum etiam nunc conſeruet: quem medicos venam in cubito oppoſiti lateris ſecantes interemiſſe, aulici clanculum obmurmurant. hos enim reuellere ſtudentes, & modicum (vt deriuationi ſanguis reſeruaretur) euacuantes, ex ſimplici vt vocant pleuritide, duplicem induxiſſe ferunt: haud perpendentes, viro Principi longiori vita digno,plus noxæ huiuſmodi ſectione inductum fuiſſe, quàm ſi ipſis vocatam hęreſim illi inſpiraſſent: quum huic forte ſua ſuadela ſacerdos aut monachus quiſpiam, illi ne totus quidem diuinus Aſclepiadum chorus mederi potuiſſet. Da operam interim oro, ne tuorum collegarum ſententię cedas:quin potius tot Italię,Germanię & Galliæ eximię eruditionis viros, Cæſ. Maieſtati propone, qui diſcuſſis veteris inſcitię tenebris, è directo affecti lateris ſecandam venā arbitrantur.Quod te conaturum haudquaquam diffido, qui vnus

regni Hiſpaniæ primariorum ſis medicus, & Hiſpanorum illuſtrium amantiſſimus. Aliter fortaſſe, vt rem ſedulo promoueres, refractarius quiſpiam horraretur: arbitratus, nihil eſſe inter res mortalium peruerſis medicorum præceptionibus, humano generi exitialius, aut damnabilius. Quod feſtiuiter admodum, noſtrorum profeſſorum facetiſſimus quidam in medicorum comitijs non ita pridem propoſuit. Erat Heluetius ſacrificus, medicinæ inſignia Patauij ambiens: verum quum ea ob hominis imperitiam (nunquam enim vel à limine medicinam ſalutarat) ab alijs profeſſoribus, grauiſſimis in eo negocio cenſoribus recuſarentur, aiebat ille pro ſacrifico certans: cum Heluetiorum gentem nobis infeſtam eſſe omnes cognoſcant, quid quœſo illis tum capitalius, tum perniciosius à nobis proficiſci poſſet, quàm ſi impune ipſos interficientem apoſtatam aliquem ſplendido inſignitum titulo, ipſis condonare ſtudeamus? Sed vt colophonem diſputationi adijciam, ſupereſt ut demonſtrem, duo trium ſuperiorum ſiniſtri lateris coſtarum interualla, rariſſimè phlegmone infeſtari. Aſſerunt medici ad vnum omnes, inflammatione potiſſimum eam partem corripi, quę rarior, laxior & maior eſt, quę plures grandioresq; ſortitur venas, quę cęteris imbecillior, atque multo magis

ſi nobilioribus partibus vicinior fuerit. Omnia verò hæc mediarum coſtarum interuallis, id eſt quintæ, ſextæ, ſeptimę & octauæ ineſſe, quis inficiabitur? In his enim coſtis, membranam ipſas ſuccingentem, non adeò vt in inferioribus ſuperioribusq́; coſtis annexam, ideòque facilius abſcedere, ex Anatome liquidò conſtat: quare ea pars rarior & laxior neceſſariò cenſenda eſt. De magnitudine nihil attinet dicere, quum vna quę ordine ſexta eſt, ferè duabus ſuperioribus maior & longior exiſtat. Quòd quidem pluribus, ijsque maioribus abūdant venis, præter ſectionem ratio quoque ſuggerit. Magnis enim corporibus, magna quæ alimentum ſubminiſtrent, debentur inſtrumenta. Deinde cęteris coſtis has imbecilliores eſſe, hinc conficitur, quod in eodem genere partium illę robuſtiſſimę cenſentur, quibus maior vſus actio concreditur: quæ magis ſuperioribus inferioribusque quàm medijs coſtis obtigiſſe, nemo negauerit, qui inferioribus quidem ſeptum tranſuerſum, totius corporis nobiliſſimum muſculum, viderit annexum: ſuperioribus vero multos inſignes muſculos, qui cum medijs coſtis nequaquam communes ſunt. Quum vero imbecilliores cordi pulmonibusque viciniore exiſtunt, non mirum eſt, ipſas citius cæteris fluxionem ſuſcipere,

atque adeò phlegmone tentari. Adde in pleuritide, dum ſacculos & emplaſtra affecti loci cognoſcendi gratia medici quidam accommodant, circa mediam thoracis ſedem potiſſimum exiccari, atque ęgros in laterali morbo punctilem dolorem circa lateris medium ſentire, qui phlegmones regionis certiſſimus eſt index. Tenſionem namque quę in iugulo percipitur, non moror, quum illam quauis etiam membranę coſtas ſuccingentis parte tenſa, in iugulo ſentiri, antea demonſtrauimus. Experientiam, vt ipſe noſti, ad præſentis negotij corroborationem, nullam adferre debeo: quum hac mea ætate paucos hactenus eo morbo implicitos, niſi cum pręceptoribus inuiſerim. omnes tamen quos verè eo morbo vexari conieci, circa medium potiſſimum lateris affici obſeruaui, & nunquam circa iugulum punctilem dolorem ægros percepiſſe animaduerti. Nec arbitror inflammationis corpus latius extendi, quàm ad duo intercoſtalium partium interualla. & ſi fortè plura interualla affici ſimul quis dixerit, ſubiungam, in tribus ſuperioribus coſtis ſiniſtris ſolam inflammationem nequaquam ſubſiſtere, ſed vnà & inferiores partes ab ipſa infeſtari. Quare & tunc non minus verum erit, inflammationē in venis G, q̃ aliquibus L exiſtere: atque idcirco ambiguam

uæne ſectionem medico in ſuperiorum illarum coſtarum inflammationibus occurrere, neceſſa riū eſt. Proinde prioris ſectę principijs, apud te minimè probandis innixus, ſub nectam: IN OMNIBVS LATERVM THORACIS, AVT VERTEBRARVM METAPHRENI INFLAMMATIONIBVS SI SANGVINIS MISSIONEM AFFECTVS PRAESCRIBAT, SECANDAM ESSE AXILLAREM DEXTRAM: id quod probandum mihi aſſumpſeram. Ad hanc meam à nemine prius excogitatam de vena in pleuritide ſecanda ſententiam, adniterer Hippocratis oraculum in ſecundo de Victus ratione morborum acutorū pertrahere, niſi manifeſtiſſima Galeni autoritas reclamaret, de qua nō minus ferè ambigere vereor, acſi in noſtra ſanctiſſima religiōe, animarū immortalitatem tacitus in dubium vocarem.
„ Scripſit quidem in eo lib. Hippocrates. Quum
„ ergo ad iugulum dolor extēditur, aut grauitas
„ vel brachium, vel mammillam, aut partes quæ
„ ſupra tranſuerſum ſeptum ſunt infeſtat, interna
„ cubiti vena ſecanda eſt. Hunc Aphoriſmū genuinum eſſe Hippocratis, cum Galeno affirmarem. at eum qui in iiij. lib. de Ratione victus in morbis acutis legit, vbi è directo lateris affecti venam ſecandam autor eius libri ꝓponit, Hip-

pocratis non eſſe, queadmodum nec totum eũ librum aſſererem: deinde eam ſententiam (vt plurimas eius libri alias) Hippocrate indignã cenſendam ducerem: quòd Hippocrates dextrã axillarem ſecandam in ſecundo libro pręceperit. Quid obſtiterit obſecro, quo minus fide tenendum ſit, Hippocratem breuitatis ſtudioſiſſimum ita locutum, vti & apud Gręcorum & Arabum pleroſque, & in omnibus nobis hodie receptiſſimum eſt? Nam Galenus alioquin perpetuò ſe ipſum explicans, Paulus, Aetius, Alexander, Oribaſius, Rhazes, Auicenna, & cætera Arabum cohors venam axillarem, communem, humerariam ſecandam ſubinde hortantur, non adijcientes dextram, quum eam tamen aperiri certiſſimò velint. At quum ex ſiniſtra aliquam ſecandam præſcribunt, nunquam non ſiniſtri cubiti, aut pedis ſiniſtri adijciunt. Præterea in legitimis Hippocratis libris nunquam dextram additam inuenimus, niſi ad certiſſimam ſiniſtræ diſtinctionem, quum tamen ipſum dextram indicaſſe in comperto habeamus. Adde & noſtros hodie medicos, aduenarum inciſores imperitiſſimos affectuum ac morborum homines ſcribere, Aperiatur baſilica, mediana vel cephalica, ad quatuor aut quinq; vaſcula: vel (vt alij) ad nouem aut decẽ vncias, quum tamen dextram, nõ qui-

dem ſiniſtram, diuidere in animo conceperint: Adijcerem ſanè plura, quę hanc meam ſententiam ſtabilirent: ſimiliter & locum libri de Morbis, vbi autor de pulmonum inflammatione & laterali dolore abſque ſputo pertractans iubet, ſecandam eſſe venam in manu iecorariam, vel lienicam in ea parte quæcunque ea ſit καθ ὁποτερίην ἂν ειη τὸ νόσημα, id eſt, in qua morbus fiat, explicatius euoluerem, niſi apud te Galeni ſtudioſiſſimum temeritatis atque adeò impietatis arguerer. idque tum imprimis, quando denuo de hæmorrhoidum venarum ortu, ab ipſo propemodum diſſentiendum mihi eſſet. Ad finem primę tabulę de venis, dum venæ portę ramos recenſuiſſem, obiter aſſcripſi. Hec numeroſe (de maiori portæ propagine loquens) inter meſarei membranas diſtributa, ad inteſtina excurrit, à qua etiam non minima pars ad rectum inteſtinum pertinet: Verum ab hac ne, an à caua, venę quas hæmorrhoides appellamus diffundantur, non auſim certo affirmare. Nam per portę ramos ad ſedem pertinentes, melancholicum ſuccum expurgari, non abſurdum forte animaduertenti apparebit. Anno enim ſuperiori diligentius hæmorrhoides venas inquirens, vt amico aſtanti, eoque morbo moleſtè aliquando vexato, morem gererem, primum in tres in-

cidi arterias, quas à magna arteria, qua oſſi ſacro incumbit ortas, manifeſtò reperimus. Has pro hęmorrhoidibus aliàs oſtenſas, ſtudioſi aſtantes affirmarunt. Videbantur enim venæ, quod magna ſanguinis ſpirituoſi copia in eis confluxiſſet. Noſti namque, ex arterię magnæ ſuper os ſacrum ſeu latum innixu, & frequentiori inter ſecandum ipſius compreſſione, viciniores ramos tanquam venas diſtendi, illisque concolores reddi. Verum eum qui antea illas hęmorrhoidum loco commonſtrare ſępius cõſueuit, facile hallucinari oſtendimus. Nam prępterquam quòd eſſent arteriæ, in oſſis ſacri foramina, non autem in recti inteſtini finem, terminabantur. Quamobrem ad venæ cauę ramos accedens, eas diligenter inueſtigaui, quos Pariſiis ac Louanij adhuc in adminiſtratione rudior, hæmorrhoides producere, ſeu deriuare, credideram. At vero poſteaquam rem exactius aggreſſus ſum, eos ramos in minores ac in capillares venas diſtrubutos reperi, quę in ſedis cutem & muſculum σφυγκτηρα vocatum, tãdem inferebantur. Proinde quum eos ramos venas hęmorrhoidas eſſe diffiderem, quodque in hirundinibus applicandis in homine nequaquam melancholico grandiores venas aliquãdo conſpexiſſem, cœpi mecum cogitare, num à portę ramis venę hæmorrhoides ꝓpa-

garentur: atque mox portę ramũ qui cum recto inteſtino adhuc in corpore relictus erat, aggreſſus ſum, atque dilucidè ad extremũ vſque ſedis eum pertinere animaduerti, non recta linea quidem, vt in reliquis inteſtinorum anfractibus, ſed ad anũ inteſtini recti finem amplexantem. Quare ea Anatome à portæ ramis hęmorrhoides venas eſſe, mihi facile perſuaſit, donec per occaſionem in corpus incidiſſem, quod hæmorrhoidum vitio ante mortem laboraſſe conijcerem. Noſtrum enim quod tum pręmanibus habebam, nondũ annum vndeuigeſimum attigerat, & optimi habitus, partibusq; integerrimis eſſe videbatur. Deinde mecũ perpendens, num ratio Anatomes ſpeculationẽ corroborare poſſet, ratiocinabar, vtrumne melancholicus ſuccus facilius & breuiori cõpendio per portam, an per cauam, expurgaretur. Nam ſi per cauam vacuaretur, per portam in iecoris ſinum regurgitare ipſum neceſſe eſſet, dein per anguſtisſima orificia venæ portæ in minimos cauæ ramulos (dummodo ad iecoris gibbum repere poſſet) aſcendere. Inſuper ex cauæ principio iecoriſq; gibbo, longo tramite ad os ſacrum cõfluere deberet, hinc in alias venulas paulo minores et minores, donec per ſedẽ excerneretur. pręterea hęmorrhoidibus affectos, ſemper ferè nigro arquato ve-

xari,rationi conſonũ eſſet. Porrò ſi à portę ramis deferri ipſum crediderimus, facillima atque cõpendioſa admodũ erit via. Nam quemadmodum in ventriculi fundum potius mea ſentẽtia,quàm ad ipſius os ſuperius, ſuccus melancholicus à liene mittitur,ita quoque in portę ramũ ad inteſtina pertinentẽ, lien ipſum expurgaret,ex quo rectiſſimè ad ſedẽ deorſum is ſuccus ꝓflueret. Aut ſi lien imbecillior ipſum attrahere nequiret,tunc ſua naturali grauitate melancholicũ ſuccũ ad ſedẽ poſſe rectà promanare certisſimò cõſtabit, in ſectionibus corporum diligenter verſato. Adde hos quibus eiuſmodi venarũ fluxus nõ oppotunè ſupprimitur,in aquã ſubtercutẽ, aſcitem ſcilicet, aut tympanitẽ ſæpiſſime decidere:non alia fortaſſis ratione,quàm quod ſuccus ille frigidus,à liene non attractus,& ſua multitudine portã replens, iecur refrigerat,, atque ipſe humor in aquã aut flatus diſſoluitur,vnde aquã ſubtercutem induci cõſtat.Præterea ſi in hominibus ſucculentis, nec hęmorrhoidum vitio obnoxijs, aliquando aut ob ſanguinis ſputum, aut aliam ſanguinis ex ſuperioribus eruptionem hirudines ſedi,ſanguinis reuellendi gratia,applicamus,ſanguinem tenuem aqueum, qualis in porta inueniri conſueuit, excerni obſeruauimus: Sed hæmorrhoidum vitio affectis,

craſſus,niger,& omninò melancholicus promanat.Et licet hęc pręter alia ſatis efficacia mihi videbant̃,tamen & in tabulis,& in quatuor libris inſtitutionum Anatomicarũ Ioannis Guinterij,quos multis locis correctiores reddidimus, q̃ potui timidiſſimè ea adnotaui:ſiquidem rem tacitè à me indicatã potius malui, q̃ ita eſſe ſcioli cuiuſdam inſtar decantatam.id imprimis ſtudens,vt in poſterum,num res ita ſe habeat, animaduertere ſtudioſi valeant. Pari ratione quoque omnibus medicis veriſſimum theorema, num arterię & cor eodem pulſus modo pulſant, in dubium tacitè inibi vocaui. nam mihi nonnullis argumentis cordis motus ac arteriarum, planè pugnans contrariuſque apparebat. Quum cor enim contrahitur,ſpiritum in arteriam magnam,& ſanguinem in venam arterioſam diffundit, eſtq; is motus cordis συστολή. Qn̄ verò cordis ſinus dilatantur, aerẽ ex arteria venali,& ſanguinem ex caua cor aſſumit,qui motus propriè eſt cordis διαστολή.Arterijs autem dilatatis,vitalem ſpiritum corpori illas communicare credimus,ipſaſque eo ſpiritu à corde repleri. quũ verò arctantur, fuliginoſa excrementa expelli in confeſſo habemus. Quare cõtrarios & pugnantes motus cordis arteriarũq; eſſe, relinquitur.In viuis autem diſſectis animantibus,aliquo pacto id experiri licebit,ſi arterię oſſi ſacro

incumbenti manus vnà adhibeatur, & vniuerſum cor illæſum altera manu comprehendatur. Vt interim prætercam capitis motũ, varios muſculos & neruos etiam, quos modeſta mea admonitione ſtudioſi aſſequi valebunt. Verum hac de re aliàs prolixius, ſuperis fauentibus, coràm confabulabimur. Interim tuarum erit partiũ, vir literatiſſime, hæc æqui boniq́; conſulere, eademq́; hilaritate ac animi prõptitudine, qua alia tui Vveſalij aliquando accepiſti, ſuſcipere, qualiterq́; accurato tuo iudicio probantur, ꝓxime ad me tranſcribere. Ea tamen legas velim, vt tumultuaria ac confuſanea verius quàm accurata cura conſcripta: tibiq́;, non omnibus autẽ, communicata eſſe arbitreris. Proinde ſicubi oratio inęqualiter fluat, ſuiſq́; numeris parum conſtare videat̃, pro ſingulari humanitate tua ignoſces. Quòd de reliqua ſtudiorum meorum ratione tranſcribam, nihil propemodum in præſentiarum ſupereſt. Duas neruorum tabulas iã quoq́; abſoluimus, priori cerebri ſeptem paria delineata ſunt, in altera vniuerſæ dorſalis medullæ ramuli exprimunt̃. Adhuc eas ſeruandas duxi, donec muſculoꝝ tabulas & interioꝝ partiũ omniũ aggrediamur. nos ꝑſentis anni cõſectionibus rationẽ q̃ id cõmodiſſimè fieri poſſet, tẽtauimus: ſed in tãta ſpectatoꝝ turba, eã rẽ abſoluere, fuit omnino impoſſibile. Si hic ea foret

corporum opportunitas, quę alibi aliquando obtingere potuiſſet, non diu tā vtili labore ſtudioſi carerent: quum ad eam prouinciam ſubeūdā tot celebres viri in dies me exhortentur atq; inuitent. Non facile tibi perſuaſeris, q̄ præter cęteros, mea cauſa, Marcus Antonius Genua, philoſophiæ primarius profeſſor, atq; noſtræ Academię vniuerſæq; Italię ob abſolutiſſimam illā philoſophię, medicinę & literarum cognitionē pręcipuum decus ac ornamentum, me ad hanc prouinciam ſubeundam incitet, & inflammatū reddat. Cui ſanè niſi morem geſſero, ab impietatis nota atq; crimine vix me vindicare queam: quod is ſingulari quodam animi cādore, vt eſt vir humaniſſimus, exterorumq; amantiſſimus, me amplectitur, atq; alterum veluti mihi parentem ſe exhibet. Quamobrem ſi corporum dabitur opportunitas, & ſuam operam Ioannes Stephanus inſignis noſtrę ætatis pictor non denegauerit, nequaquam ego eum laborem ſubterfugero. Interim vale & me vt facis maximè ama. Patauij, ex ędibus filiorū illuſtriſſimi Comitis Gabrielis ab Ortemburg. Calend. Ianuarij. Anno ſalutis. M. D. XXXIX.

Tuæ pręſtantiæ deditiſſimus
Andreas Vveſalius.

FINIS.

[stamp] 93,240

vid. compl.